

פרוטוקול מס' 3/90

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ד',
כט' אדר ב' (8.4.59) בשעה 8.30

נכח ו: חברי הועדה: י. גורי - היו"ר
מ. אולמרט
א. בהיר
ש. דיין
מ. חזני
א. הוצפלד
נ. לויין
א. כהן
י. ספיר
י. קלמר
י. קרגמן
ח. רובין

מוזמנים: מר זגני - הסוכנות היהודית
מר קיטרון - משרד המשפטים

מר בזק - מזכיר הועדה
מר ש. יעקובסון

סדר-היום - חוק לעדוד החסכון תשט"ז-1956.
אשורים שונים.

פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

אנו פותחים בדיון על חוק לעידוד החסכון
(ערבות למלוות והנחות ממס הכנסה) תשט"ז-1956 - ערבות למלווה עליה נושא
רביית של הסוכנות היהודית לארץ ישראל.

בישיבתה מיום ו' בטבת תשי"ט (17.12.58)
אישרה ועדת הכספים, בהתאם לאמור בסעיף 2 לחוק הנ"ל, מתן ערבות מטעם
המדינה לפרעון מלווה העליה של הסוכנות היהודית בסכום של 20.000.000 ל"י.

לשם קבלת המלווה האמור עמדה הסוכנות
היהודית להוציא שתי סדרות של אגרות חוב, צמודות לשער הדולר ומשתתפות
בהגרלות פרסים, בסכום של 10.000.000 לירות כל אחת.

למעשה הוציאה הסוכנות עד כה רק סדרה
אחת של האגרות האמורות, בסכום כולל של 10.000.000 לירות. ובמקום הוצאת
הסדרה השניה, בהתאם לתכנית המקורית, ברצון הסוכנות לגייס את יתרת
המלווה בסך 10.000.000 ל"י ע"י הוצאת אמיסיה חדשה של אגרות חוב
נושאות רביית.

שר האוצר מבקש את אישור ועדת הכספים למתן
ערבות המדינה לפי סעיף 2 לחוק הנ"ל לפרעון המלווה האמור שהסוכנות עומדת
לקבל מאת הציבור.

חנאי המלווה ותנאי הערבות ידועים לחברי

הועדה.

י. ספיר:

לפני ימים מספר, אישרה ועדת הכספים לערוך היטוי סדרה של 10 מיליון ל"י, האם זה לא היה כחוב 20 מיליון ל"י אלה? ואם כן, מתי הוצאה הסדרה על 10 המיליון הראשונית או שלא היו אלה הראשוניים?

מר זנגי:

הסדרות במקום להוציא שתי סדרות, מכרה לעת עתה סדרה אחת, את הסדרה השניה היא לא מכרה עדיין. ערבות הממשלה היתה על 20 מיליון ל"י במסגרת מלווה העליה של הסוכנות. כל המלווה הזה היה צריך להופיע בשתי סדרות המשחטמות בהגדלות פרטים. הסוכנות מכרה רק סדרה אחת מאלה ב-10 מיליון ל"י, ובמקום הסדרה השניה, היא מבקשת שיינתן אישור ועדת הכספים למתן ערבות המדינה על סדרה זאת, והיא לא תשתתף בהגדלת פרטים אלא תישא רביח.

בפעם הקודמת, כשהועדה דנה על קרן היסוד, אפרתי כי אם ועדת הכספים תאשר זאת, נעכב לעת עתה את האמיסיה הזאת, ואמנם לא הוצאנו אותה, ועכשו אנחנו מבקשים את האישור למתן ערבות המדינה.

י. ספיר:

אני מבין מכך שמלווה העליה עדיין קיים לגבי הסוכנות. מה, איפוא, העניין של קרן היסוד?

מר זנגי:

קרן היסוד לא היה בקשר עם מלווה העליה, אלא בקשר עם השכון, ובהתאם לתקציב הרגיל, עוד לפני שהחזיל עניין מלווה העליה. זה היה חלק מה-75 מיליון ל"י.

מ. חזני:

ברצוני לשאול איך זה מתישב עם ההסברים שניתנו לנו שאי אפשר להעמיס על האנשים יותר אמיסיות. אם זה לא במסגרת ה-75 מיליון ל"י, הרי זוהי תוספת של 10 מיליון. איך מוסבר הדבר הזה?

(ב) בדברי ההסבר נאמר כי חמורת הערבות של המדינה, הבטיח הסוכנות פרעון סכומים אוונטואליים בדרכים המפורטות בדברי ההסבר, ובסוף התחייבה הסוכנות להעביר לממשלה, לפי דרישה, את כל זכויותיה ב"צ"ם".

האם משהמע מזה שיחול איזה שינוי בבעלות או בהנהלת "צ"ם"?

ש. דיין:

האם מלכתחילה היה הצעות ששתי הסדרות בנות 10 מיליון ל"י כל אחת, אישאנה רביח, או כל ה-20 מיליון ל"י ללא רביח?

מר זנגי:

מלכתחילה הכל היה מיועד כסדרות המשחטמות בהגדלות פרטים, עכשו בא שינוי.

ש. דיין:

מה יקרה, אם רבים יקבלו חזרה את הכספים שתדמו למלווה בהתנדבות, ואז ישאר סכום קטן. האם הסוכנות חושבת להמשיך בכך או היא עלולה לבטל את הכל?

י. ספיר:

אם יוציאו תעודות ל"י לפי ההחלטה אשר נתקבלה אמש תעודות אלה הם תשלום עבור מלווה החובה. זאת אומרת, בזה הממשלה מקבלת כבו את התמורה, והסוכנות סלקה את התחייבותה.

למשל, אני רכשתי אגרות חוב כזו מהסוכנות, וזה חל גם לגבי אגרות נושאיות פרטים וגם האחרות, באחי עכשו ושלמתי בזה את התשלום שעלי לשלם עבור מלווה חובה.

מר זנגי:

תעודות זו אינך יכול לשלם. קאגורה חוב אתה יכול לשלם עבור מלווה חובה.

י. סתירה:
אמש החלטנו כי מי שיביא חעודה מלוה עליה כזו, ויגיש אותה, זה יחשב ככסף מזומן לתשלוח על חשבון מלוה חובה. בזהפגה הערבות של הממשלה וההתחייבות של הסוכנות. האם יש עוד מקום לערבות ממשלתית על אגרת חוב אשר התקבלה ולמעשה צריך לחסל אותה?

מר זגני:
בקשר לשאלה זו עלי לשקול מה מידת העובדתיות בדבר, כי אני חשבה שמה שהוחלט עליו אמש מתיחס רק למלוה נושא הפרסים ולא זה שאנחנו מדברים עליו.

י. קרגמן:
דבר ראשון הוא שסך הכל הסכום שהוצא במסגרת מלוה העליה הוא קטן, ואם מדובר על החזרה, המדובר הוא בסכום קטן. כל מה שיופץ עכשו איננו יכול להיות מוחזר.

כל מה שרכשנו עד עכשו במסגרת מלוה ההתנדבות, נוכל לקבל חזרה בצורת כסף דרך בנק, או כיסוי תשלומי מס הכנסה, לאור מה שהחלטנו אמש. מעתה מחקיים המשך של הפצת אגרות של הסוכנות עד 20 מיליון ל"י. אם אני רוכש אגרת של 100 ל"י למשל בסריה זאת, אינני יכול לבא עם אגרת זו ולשלם על ידה חסלום מס הכנסה. האגרות הללו מופצות בתנאים אחרים לגמרי.

מר קיסרון:
החעודה השאלה בקשר למכתב הזה של שר האוצר - אם אדם אשר רוכש לו אגרות מסוג זה שאתם מדברים עליו, אם יכול להשתמש בהם לשם כיסוי תשלומים אחרים. בהחלט להסתייגות של ח"כ רובין אשר נתקבלה אמש בכנסת, התשובה היא: כן. כל עוד המלוה הזה נקרא גם כן מלוה העליה של הסוכנות התשובה היא: כן. ברור שגם ח"כ רובין לא התכוון לזה, ובכדי להתגברו על בעיה זאת מבלי לשנות את החוק, צריך לקרא למלוה הזה בשם אחר.

ש. דיין:
לאור מה ששמענו, אני מציע כי נדון עכשו רק לגבי הסריה הראשונה של 10 מיליון ל"י המגוחפת בהגילת פרסים.

ואשר לטרייה השניה של ה-10 מיליון, נציע לסוכנות שתמציא לה 10 אחוז, מאחר ולפני השם הנוכחי לא יהיה לזה כל ערך והיא לא תרצה להשתמש בזה, כי הרוכשים יזללו לפי החלטה שנתקבלה לקבל את הכסף חזרה.

מ. חזני:
אם כי לפי דבריו של מר קיסרון, קיימת אפשרות לפרוע בניירות החדשים את מלוה הקליטה, אין כל צורך לדעתי לשנות את השם, כי במציאות לא יהיה דבר כזה. לא יקח אדם נייר זה שהוא בתנאי אמיסיה רגילים, וישלם עבורו את מלוה הקליטה, כי את זה הוא יקנה בהתנדבות. אבל אשר לאגרת נושאת הפרסים, בזה הוא ישלם, כי את זה הוא קנה בקשר עם המלוה שעכשו קבעו אותו כחובה. לכן אין צורך להחליף את השם.

היו"ר י. גורי:
יכול להיות שהשיקול הענייני שלך הוא נכון, אבל אנחנו איננו עוסקים עכשו במקום לקיטום של בלבול כזה. השאלה עכשו היא אם אנחנו, כמחוקקים, נותנים

ח. רובין:
הפירוש המשפטי אשר ניתן על ידי מר קיסרון הוא נכון. ברור גם ההסבר האחר שלו, שאיש לא התכוון לכך. אבל נכון גם כי הכוונה של המציע והמצביע בכנסת יכו לה החקיים ברגע שהחוק מתקבל. צדק ח"כ חזני בכך שאמר כי אין כל סכנה בדבר באופן ממשי, אבל יחד עם זאת אני חושב שנכון הוא שעלינו לא ליצור בלבול בשוק האמיסיות הרגילות.

לאור זה הייתי מציע ללכת לפי הצעה מר קיסרון ולקרוא לסדרה זו בשם אחר.

היו"ר י. גורני:

ברוך לנר עמו כי יש לקרוא לזה בשם אחר, אך מאחד ואנחנו איננו הפעלית של העניין הזה, נשאל את דעתו של מר זגני, ואם הוא יחליט בחיוב, ניחא, אחרת נחליט על כך הוועדה הכספיים.

מר זגני:

אני מודה שהחלטה של אמש השאירה מקום לחששות וחדשות שונות, והייתי מבקש לכן לדחות את הדיון על נושא זה.

היו"ר י. גורני:

לאור החלטת מר זגני, אנחנו דוחים את הדיון על נושא זה.

ח. רובין:

המדובר כאן הוא באישור צו אשר לגבי תכנון אין שום חילוקי דעות בינינו, יכולים להיות ספיקות רק לגבי השם. למעשה זהו דבר מהותי בלבד. אינני רואה כל מניעה מצידנו לחת את האישור המבוקש גם אם יתגל שינוי זה או אחר בשם. היינו, שאנחנו סומכים מראש על השם שהסוכנות תקרא לזה.

היו"ר י. גורני:

אם דעה זו מוסכמת, אנחנו אומרים, כי אם ימצא השם, מסמך זה ייחשב כמאושר על ידנו. באופן עקרוני אנחנו מאשרים, והשמוש באישור זה הוא בידי הסוכנות יחד עם שר האוצר. אם הם ימצאו את השם המתאים, שיהיה בו שימוש גם להלכה וגם למעשה, אזי זה נחשב כמאושר.

א. בהיר:

לפי דעתי הבעיה אשר עומדת לפני הסוכנות היא הרבה יותר חמורה. בקשר עם האמיסיה הראשונה נושאת ההגדרות, הסוכנות התחייבה להעמידה להגדלה כל חצי שנה, ביולי צריכה להתקיים ההגדלה הראשונה אשר היא בערך של 4,5% מהסכום של האמיסיה כולה. בדיוע שהיא לא הפיצה את כל הסכום, ויחד עם זאת מקיימת את ההגדרה מחובל דבר כפול. (א) היא תכנית להגדלה אגרות אשר נמצאות בסטוק שלה, דבר שאיננו רוצי ואיננו מתקבל על הדעת. (ב) שאלת המשך ההטעה. נדמה לי שהבעיה איננה רק של השם. אני מציע, לאור המצב החדש, שהסוכנות והממשלה יבדקו את כל העניין מחדש, יכול להיות שזו לא תהיה בעיה השט בלבד, אלא יהיה צורך בשינוי כל העניין. ואני הייתי גורס כאן, בטוב כל האמיסיה ואפשרות של החלפה.

הוחלט לדחות את הדיון על נושא זה.

היו"ר י. גורני:

אנחנו עוברים לדון על הסעיף הבא.
חוק לעידוד החסכון (ערבות למילואות והנחות ממס הכנסה) חש"ז-1956
צו בדבר פטור ממס הכנסה.

בתוקף סמכותי לפי סעיף 5(3) לחוק לעידוד החסכון (ערבות למילואות והנחות ממס הכנסה) חש"ז-1956) ובאישור ועדת הכספים של הכנסת אני מצווה לאמור:

1. אגרות החוב למזכ"ז צמודות הדולר וצמודות מדד יוקר המחיה של "רסקו" הורה להתישבות הקלאים ועירונית בע"מ, נושאות ריבית של 6 1/2% לשנה בסכום כולל של 3 מיליון לירות, ושיעמדו לפדיון בשנים 1962 עד 1969 - ההכנסה מריבית המשתלמת עליהן חהא פטורה מתשלום מס, חוץ מן המס בשיעור של 25% שיש לנכות מאותה ריבית לפי סעיף 31(7) לפקודת מס הכנסה, 1947).

2. לצו זה ייקרא "צו לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) (מס') (חשי"ט - 1959".

(-) לוי אשכול
שר האוצר

א. בהיר:

מדוע הוצאו יתו האגרות בריבית של 6%, ואגרות זו בריבית של 6 1/2% ?

מר זגני:

מאחר ואין פה ערבות הממשלה, ויש חשש שלא תהיה גם ערבות הסוכנות, כי אינני בטוח אם הסוכנות תחן את ערבותה, חברת רסקו חוששת שבחור חברה פרטית ללא ערבות הממשלה והסוכנות, יכביד עליה להפיץ את האגרות האלה בריבית של 6%, ובהתחשב עם זאת הסכמנו ל-6 1/2%.

א. בהיר:

אני מתנגד לזה. אני חושב שזה דוחף להעלות ריבית ביחור האגרות.

מר זגני:

לקחתי בחשבון את החשש שלכם, ואני מוכן להסכים ל-6%.

י. קלמר:

אני אינני רואה חשש שאגרות אלה תוכלנה להתחרות עם אגרות אשר מוצאות בערבות הממשלה. 1/2% זה של ריבית איננו יכול לשמש פיתוי לעומת אגרות בערבות ממשלתית. אם יעמוד אדם בפני רכישה אגרות, יעדיף אגרות בערבות ממשלתית מאשר 1/2% הפרש בריבית.

ואם לאור מה שהוסבר לנו על ידי מר זגני, חברת רסקו על ידי 1/2% זה חושבת להבטיח לעצמה את השוק, מאחר ואין לה ערבות הממשלה, איננו צריכים לשלול ממנה אפשרות זאת.

ש. דיין:

בכותרת כתוב, ערבות לפלוות והנחות ממס הכנסה, לדעתי זה מטעה את הקונה, מאחר והוא יכול לחשוב שיש על זה ערבות ממשלתית, ולדעתי יש להדגיש זאת אחרת, כדי שמי שהולך לרכוש אגרות של רסקו יודע שאלה אגרות ללא ערבות ממשלתית.

יש, איפוא, לדעתי למחוק את המילה, ערבות למלוות והנחות ממס הכנסה.

היו"ר י. גורי:

כפי שהוסבר, אין אנחנו הבעלים לענין הזה. הפטור ממס הכנסה בא בחוקף

חוק, וזה אושר..

א. הרצפלד:

אני מציע לאשר כפי שכתוב כאן, ללא כל חשש ופחד, כי האנשים ההולכים

לרכוש אגרות, בודקים את המצב.

ה. רובין:

כאן קיימת בעיה רצינית. היחה תקופה שהריבית לגבי ניירות כאלה היחה בשיעור של 6 1/2%. ואז הוסבר כי זוהי הריבית הדרושה על מנת שאפשר יהיה לפסיד. אחר כך חוקנה הריבית ל-6%, ושר האוצר אמר לנו אז כי הבנקים הגיעו למסקנה שאפשר להפיץ את הניירות האלה בשיעור של 6%. עכשו חוזרים ואומרים כי הניירות יופצו בשיעור של 6 1/2%. לדעתי יש תקלה בכך, ולדעתי ניירות ערך המוצאות באישור ועדת הכספים לפי חוק לעידוד החסכון עם ההנחות האלה, צריכות להיות בעלות שיעור ריבית אחיד, ושלא יופיעו באותו זמן ניירות ערך עם שיעור ריבית של 6%, ושל 6 1/2%. במידה שידוע לי, חברת רסקו הפיצה כבר אמיסיות שונות, ואף פעם לא בשיעור של 6 1/2% ריבית. הקהל הרחב, לדעתי, לא יתן דעתו על כך שכאן אין ערבות ממשלתית, אלא יעדיף את הריבית של 6 1/2%, ודבר זה עשוי לגרום נזק באחד משני הכוונים. או שהוא יביא להעלאת האחוז ביחור האמיסיות הממשלתיות או של הסוכנות, או שהקהל ינהה אחרי קניית האמיסיות האלה בשיעור של 6 1/2% ריבית. דבר היכול לגרום קלקלל במערכת יכולת המליטה בשוק ניירות הערך.

אני חושב לכן שדבר כזה עלול ליצור מבוכה, ואם נגיע למסקנה שזה צריך להיות מושתת על 6 1/2% ריבית, יש לעשות זאת גם בכל האגרות האחרות. אם נחליט שלגבי האגרות שאין עליהן ערבות ממשלתית נחיר ריבית בשיעור של 6 1/2%, יש לי ספיקות לגבי זה.

היו"ר י. גורי:

מאחר וישנם שיקולים לכאן ולכאן, וברצוננו לסכם, נשמע את דעתו של

מר זגני.

י. קרגמן:

גם חברת החשמל הוציאה אגרות בשיעור של 6 1/2% ריבית.

ה. רובין:

אבל זה היה בזמן שכל האמיסיות האחרות היו גם כן בשיעור של 6 1/2% ריבית.

מר זגני:

אין כל ספק שהמגמה שכל האמיסיות הממשלתיות או אלה אשר הממשלה נותנת את הגושפיקא עליהן צריכות להיות בעלות שיעור ריבית אחיד, היא נכונה, וזו הייתה המגמה שלנו כל הזמן. אבל היה ויכוח קשה עם חברת רסקו. אנחנו לא רצינו להסכים לשיעור של 6 1/2% ריבית, אבל הם טענו כי יהיו להם קשיים גדולים להשפיע על בנקים שיקנו זאת בתנאים אלה, ואנחנו נשתכנענו והסכמנו.

אני מציע לוועדת הכספים שתתן את האפשרות לאוצר לבחור בין 6% ו-6 1/2%. אנחנו נשפיע עליהם שנית שיסכימו ל-6%. אם לא יוכלו לעשות זאת, נתייעץ אזלי עם הבנקים, שיוכלו להתזיר זאת ל-6%.

ה. רובין:

כאשר תנהלו את המו"ם, נבקש להתח את הביטוי למה שהיה כאן.

היו"ר י. גורי:

מדברי מר זגני מסתבר שהוא יתן את הביטוי לזה.

חוק לעידוד החסכון - נסק - אושר.

חוק לעידוד החסכון (ערבות למילווה והנחות ממס הכנסה) חש"ז-1956
או בדבר פטור ממס הכנסה - בנק משכנתאות לשכונ בע"מ.

א ו ש ר .

היו"ר י. גורי:

לפני מספר שבועות, הובא מטעם ועדת משנה סכום בנוגע להצעת החוק של ח"כ איכילוב - חוק הארנונה למיצוי נזקי מלחמה (תיקון) חש"ט-1959. אשננו זאת פה אחד בוועדת הכספים, ואתמול פה הועבר בקריאה ראשונה.

א. בחירן:

אני מביא זאת עתה לוועדת הכספים לקריאה שניה, ואז אפשר יהיה להביא זאת לכנסת לקריאה שניה ושלישית ללא כל צורך בדחיה.

היו"ר י. גורי:

אני מציע לתביא יחד עם התיקון הזה גם את התיקון השני שלא סכמנו אותו.

א. בחירן:

אני מצטער מאד, אבל אינני גורם את השיטה הזאת. אינני חושב שיש לערבב מין שאיננו במינו רק משום כך שענין מסויים התעכב.

מר קיסרוב:

אני רוצה לציין שהכנסת העבירה לנו, לפי הצעות חברי-כנסת שתי הצעות לתיקונים. ההצעה הראשונה בקשר עם נזקי עקיפין, וההצעה השנייה בקשר עם תיקון חוק הארנונה. ועלינו לדון בשניהם.

א. בחירן:

בענין הצעת התיקון של ח"כ איכילוב, הכנסת העבירה לפעדה הצעת חוק, ואילו בקשר לנזקי עקיפין הייתה הצעת חוק.

גם הצעת חוק זו הובאה מהצעה לסדר היום, אם כי בצורה מנוסחת. אבל הנסחה הזו עבר אחר כך שינויים. אני מצטער שלא הצלחנו לסיים זאת עד הפגרא, ולדעתי גם הצעת התיקון השניה צריכה להידחות לאחרי הפגרא. אחרת לדעתי, מבחינה צבדית זה יהיה בלתי מובן, לא לכך שהצעה אשר הובאה

א. בהיר:

יותר במאוחר, ובאותו חוק ועל אותו נושא, תקבל את אישורה של הכנסת, והצעה אשר הובאה יותר מוקדם לא תמצא את פתרונה. בכדי שלשני הצדדים תהיה הרגשה שמתפללים בהם באותה מידת טפול, איננו צריכים לאשר את האחד לפני השני.

היו"ר י. גורי:

אני בטוח שלא נסיים בענין הזה, מאחר ונרשמו רבים לדבר. אם ישנה הסכמה להצביע בלי ויכוח, ניחא. אחרת לא נגיע לזה.

מ. חזני:

ישנם עוד שלשה דברים שעל הועדה לדון. משכורת הדיינים, הענין שח"כ בהיר דבר עליו וענין זה של חוק הארנונה. אני מציע שנכנס את הועדה לשעה אחת ביום ראשון.

מר בזק:

אני מודיע שהצעה זו של תיקון חוק הארנונה לפיצוי נזקי מלחמה, צריך לעבור בכנסת.

מ. חזני:

הערתו של מר בזק נכונה, ואני מסכים להצביע, בתנאי מפורש, שיזמנו את חברי הועדה ביום ראשון לשם דיון על יתר הנושאים הדחופים.

היו"ר י. גורי:

אני מוכן לכנס את הועדה ביום ראשון או בכל יום אחר. אני מחפלא מדוע יש להודיע כתנאי מפורש שהועדה חכונס.

י. ספיר:

מדוע לא לעכב את ענין האמיסיות עד אחרי הפגרא?

ח. רובין:

אני אבקש כי ביום ראשון הקרוב נדון על סידורי הביניים של שלשת מקסי הצפון.

א. בהיר:

יש לדון גם על ענין חוק השמירה.

היו"ר י. גורי:

מצידו אין כל מניעה לקרא לישיבה ולגמור את כל הדברים האלה.

ח. רובין:

אני מציע בהצעת תיקון זו תיקון סגנוני קל. במקום שנאמר "אולם לא יידרש תשלום ארנונה בעד חלק בבנין שהוא בבעלות משתפת כאמור, מאדם שאיננו בעליו..." להוסיף - "מאדם שאיננו בעליו של אותו חלק". אחרת לא ברור אם בעליו מתיחס לחלק של אותו בנין או לבנין כולו.

מקבלים הצעת התיקון של ח"כ רובין.

היו"ר י. גורי:

בענין נזקי העקיפין, יש כדאי מכתב מאת שר האוצר המבקש לדחות את הדיון בנידון עד שהמשלה תחליט בשאלה זו. מלבד זאת בקשתי מאת מר בזק שירכז את האינפורמציה בענין מצב משק שמיר ועוד מקומות, כך שהענינים האלה לא הוקפאו אלא יועלו לדיון.

ח. רובין:

אם הבינותי נכון, אזי שר האוצר מבקש לדחות את הדיון בענין נזקי עקיפין, בעוד ביולג שר האוצר או ד"ר ארנון מסרו מעל במת הכנסת הודעה אחרת. יוצא ששר האוצר מתכחש להודעתו.

אני חושב שועדת הכספים חייבת לענות על כך בלשון זו: אנחנו איננו מתערבים במה שאתה מביא לממשלה, אבל הועדה תדון בענין זה לפי הבנתה. אי אפשר להתכחש להודעות שנאמרות. פנו אלי ממשקים שונים, ואני אמרתי להם שישארו שקטים, כי הוחלט על כך, וההתמקחות תוכל להיות רק על הסכום, מאחר והדבר העקרוני הוחלט. מה אענה עתה?

מר בזק: השאלה איננה שאלה של כסף, כי לגבי הכסף השוהבטיח שבכל מקרה שהועדה תחליט לשלם, היא תשלם, אלא השאלה היא עקרונית, אם לתקן את החוק.

היו"ר י. גורי: אני אינני יכול לזוב מכתבים לשר האוצר בניסוח שמציע לי ח"כ רובין, אלא אם כן אתה מציע נוסח שהועדה תחליט שהיא מטילה עלי לכתוב לפיו. אני לא אכתוב שהועדה תפעל לפי הבנתה, כי ישנה קואופרציה בין ועדות פרלמנטריות ובין הממשלה, וכאשר שר כותב שהוא יביא זאת לממשלה, אינני יכול להשיב לו: אתה אמנם מביא זאת לממשלה, אבל הועדה תפעל לפי הבנתה. אני יכול לענות דבר אחר והוא: אדוני, אתה כחבת לי מכתב ב-25 לדצמבר, מאז עברו שלשה חדשים, אני רוצה לדעת מה גורל העניין הזה.

ח. רובין: בנוגע לחוק נזקי עקיפין ישנה החלטת הכנסת אשר מחייבת. בעניין חוק הארנונה חושבני שישנה רק הצעת חוק פרטית.

היו"ר י. גורי: לא. זו היתה הצעה לסדר היום.

ח. רובין: אני מדבר ביחס לישובי הספר, זו היתה הצעת חוק חתומה על ידי כמה חברי כנסת, והיא הועברה לכאן.

היו"ר י. גורי: אני אינני זוכר הצעת חוק כזו, אשאל לכן את המזכיר. בדרך כלל כשמעבירים לנו הצעת חוק זה מופיע על סדר היום.

בנוגע לעניין זה, אינני חושב שעלינו לא להביא בחשבון את בקשתה של הממשלה להמתין בדבר. לדעתי אם יתברר שעלינו להמתין זמן רב מדי, נאמר כי איננו יכולים להמתין יותר, מכל מקום כרגע יש לנו שהות, הכנסת יוצאת לפגרא, ובמשך תקופה זו נוכל לזרו את הממשלה כי חסיים את העניין.

מר בזק: היתה הצעת חוק פרטית של כמה חברי ועדה, והיא הועברה לוועדת הכספים, אשר דנה והגיעה למסקנות מסויימות.

היו"ר י. גורי: אני נזכר עכשו בפרטי הדבר הזה, ובמאבק שנהלנו בעניין זה. כאשר העניין לא התישב אמר שר האוצר: אני רוצה להעביר זאת לממשלה, ואנו נתנו שהות בידו.

י. ספיר: בעניין זה ישנם כמה דברים, ישנו עניין שינוי החוק, וישנם דברים מעשיים שהאוצר הודיע שהוא מוכן להמשיך בהם ללא קשר אם יהיה חוק או לא יהיה.

אני מציע שהיו"ר יבור עד לישיבה הבאה עם האוצר, מי מעכב בצוע כל אותם הדברים שהאוצר הודיע שיבצע.

היו"ר י. גורי: אני רוצה לבקשכם לא לערבב כאן שני דברים. אלה הם שני דברים שונים. החברים אשר הציעו הצעת חוק אינם מקבלים את ההסכם הזה כהסכם קבע, כל עוד אין חיקון בחוק.

אשר ליתר העניינים, עומד בפנינו בעיקר העניין של גונון ושמיר. בעניין אחד טפלנו בימים האחרונים במיוחד כי הוא נבדל משאר העניינים. אבל בדרך כלל אנחנו עוסקים בכולם, וישנה בידינו הצהרה של ד"ר ארנון האומרת כי עד אשר הדבר הזה יוכרז באופן עקרוני כחוק או לא כחוק, קרן או לא קרן, הוא מציע בשם האוצר כי בכל מקרה של נזק שייגרם על ידי החקפת האוייב, תוגש החביעה ותועבר או על ידנו, או במישורין על ידי המשק הניזוק לאוצר, ומשור האוצר יחד עם שלטונות הבטחון יבדקו ויקבעו את השיעור ויעבירו את הסיכום לוועדת הכספים. ועל פי החלטתה יקום דבר. אם האוצר לא יפעל הלכה למעשה לפי הצהרה זאת, נתבע בכל מקרה ומקרה שינמק מדוע.

היו"ר י. גורי: מבחינה עובדתית, רק לפני 10 ימים פנה אלינו משק שמיר, ואולי עוד משק אחד, ואז נודע לנו שהדברים מתעכבים ואינם מסתדרים. מיד פנינו לאוצר ודרשנו בדרך העניין. אין זה, איפוא, דבר שהתעכב בידינו, אלא המשקים לא הודיעו לנו על העכוב. אני יכול להרגיעכם חלומר כי חלק מהדברים מסתדר והיתר יסתדר.

ח. רובין: מסתדרים רק המקרים מנובמבר.

היו"ר י. גורי: לנו נודע שהדבר מתעכב, רק לפני 10 ימים, ומיד פעלנו בנידון.

מר בזק: מיד אחרי שהיו"ר הודיע מעל במת הכנסת את הודעת האוצר, העברנו את התביעות לאוצר, והוצאנו מהתיקים את התביעות שהיו עד היום. ממשק דן למשקבשנו ושימה מעודכנת, והעברנו את הכל לאוצר.

בשבוע שעבר, כשהתעוררה השאלה על ידי ח"כ רובין בקשר למשק שמיר, פנינו לאוצר בכתב עם כל הפרטים, ושאלנו מדוע לא מעבירים זאת לאישור הועדה.

א. הרצפלד: אני מעיד עלי קודם כל שהיו לי שלש כתובות. הכתובה הראשונה היתה ח"כ בהיר שהיה יו"ר ועדת המשנה והוא סיכם. הצעתו איפוא, מח"כ בהיר חשובה כדוע לא מבצעים זאת. הוא שלם אותי למר נהליאלי, הלכתי אליו והוא שלח אותי למר סרוטה, אשר ודאי ישלח אותי לאדם אחר כאשר אפנה אליו. הדבר אורך כבר חודשים, ואין זה עניין של 10 ימים כמו שנאמר כאן. יש להבדיל כאן בין שני דברים.

אני מקבל את הצעתו של ח"כ ספיר אשר בא בדרישה לקבל את החוק, ואם נוכל לרוץ עליו ביום ראשון אני מסכים לכך, אבל מה שנוגע לשאלות הקונקרטיות שעליהן התוכחנו כאן - ואני עמדתי בניגוד לח"כ בהיר - כי ח"כ בהיר רצה שנחליט מיד ונקבל חשובה בדורה מהאוצר. והאוצר לא מסר חשובה ברורה. ומה מתקבל עתה, היו"ר שזב שולח אותי לאוצר. לדעתי אלה הם עלבונות אדם, ואני רוצה לדעת מתי הם ייפסקו. יוצא שאחרי כל הווכוחים שהתנהלו כאן, הדבר נדחק אל מחתת לשולחן שנית. החליטו על כך כאן, והיתה הודעה מפורשת ואין לדחות זאת.

היו"ר י. גורי: אתה אינך צודק, ביחוד אינך צודק כלפי עניינים? אילו מר ארנון לא היה אומר דברים ברורים, הרי לא הייתי יכול לכתוב את ההצהרה שלו. בפרוטוקול ההוא ישומה הצהרה מפורשת, וברורה מאד. ומאז הכל צריך להסתדר לפי הצהרה זו, ואם משהו איננו מסתדר, עלינו ללחוץ על האוצר שיסביר מדוע לא סידר זאת. אני בפרוש עושה זאת ואעשה גם בעתיד.

אמרתי כי מאחר ואנחנו עומדים בפני פגרא, הצעת חוק רגילה, ועם כל חשיבותו של החוק הוא חוק רגיל, יכולה להידחות, וכאשר נגיע למושב הבא של הכנסת השטר הזה ייפוע. אם זה אז זה לא יובא, יוכלו לומר: יותר לא נוכל לעכב. מהם הילוקי הדעות על כך?

ידוע לכם שגם אם ועדת הכספים מתפזרת, לרגל הפגרא, היו"ר קיים, ואני מודיע ומצהיר שאני אטפל בזה. כאשר נשוב מהפגרא, אני אודיע לשר האוצר ברורות, לאחר שבמשך החדשים האלה אטפל בעניין באופן קבוע.

א. בהיר: אני מציע כי נסכם ונאמר כי שמענו כאן את הודעתו של היו"ר שאמר כי יבא במשך הפגרא בדברים עם השר, ובמידה שהדברים לא יסתדרו הוא יכנס את הועדה לדיון. אם נאמר יסתדר בעצמו עם המושבים, לא תכונס הועדה.

בענין החוק יש לנו סכום של ועדת המשנה וסכום של ועדת הכספים, וישנו מו"ם עם האוצר. אני מבקש שהיו"ר יעשה את כל הסידורים בצורה כזו שהדבר הזה יידון עם חזרת הכנסת לעבודתה.

היו"ר י. גורי: אני הודעתי על כך.

א. בהיר:
 ישנו דבר נוסף הנמצא במצב דומה והוא
 ענין השמירה בישובי הספר. גם כאן
 ישנו סכום של ועדת משנה, וקיים מו"ם בין היו"ר, המוסד לבטוח לאומי
 ובין האוצר.

היו"ר י. גורי:
 מאחר והיינו עמוסים כולנו, לא יכולנו
 להיפנות אף לזה, ועד תום הפגרא אפש
 עם כל הגורמים כדי להביא לוועדת טכוח ברור, על מנת שנוכל לסיים את
 הענין הזה עם התכנס הכנסת למושביה.

ח. רובין:
 לגבי פיצויי הנזקים קיימת שאלה שניה
 והיא שאלה סידורי הביניים, אשר איננה
 יכולה לחכות עד לאחר הפגרא.

אני הבינתי שהיו"ר הודיע במפורש
 שהוא יטפל בזה במשך הפגרא, אך לפי הכרזת האוצר הטיפול איננו יכול
 להחתיים אלא על ידי החלטה ועדת הכספים.

ועדת הכספים, לפי הכרזת האוצר, צריכה
 להחליט מעל במת הכנסת כי למשק א' מגיע סכום כזה, ולמשק ב' סכום
 אחר. זוהי צריכה להיות ההחלטה. אם הדבר יהיה מוסכם על הכל לא
 נצטרך להכנס לפרטים, אם הדבר לא יוסכם או על ידי המשק או על ידי
 האוצר, מתבקש אז האוצר להביע את חוות דעתו, וזה כולל את כל
 הבדיקות הטכניות על מנת להוכיח. שר האוצר צריך היה להביא לכאן
 את ההודעה האומרת כי משרד האוצר מצא שמשק זה דורש סכום זה, ואנו
 מצאנו שמגיע לו סכום אחר. אבל הוא לא עשה זאת ואף לא יעשה לצערי,
 כי הוא מתחרט על כל הענין הזה.

אני איפוא, אומר כי תפקידו של יו"ר
 הוידה אשר המליץ על זה, שיגיד את משרד האוצר, מאחר והמלאכה צריכה אחרי
 כך להיות מושלמת על ידי ועדת הכספים.

אני רוצה לבקש החלטה פורמלית והיא -
 להטיל על היו"ר לזמן את הוועדה בתוך הפגרא, או לאחר גמר הברורים
 או בחוכם, כי אם לא ייגמדו עברורים עד אז על ידי האוצר, נאסוף
 את החומר ונחליט עליו בלי האוצר.

היו"ר י. גורי:
 אני יכול לכנס את הוועדה כאשר יגישו
 לנו את האקספרטיזה ויצטרכו לקבל
 החלטה על כך, או במקרה שלא יגישו את האקספרטיזה ועלי יהיה לומר
 כי למרות כל המאמצים לא יגישו זאת.

אני מודיע שבשני המקרים אכנס את
 הוועדה.

אני מביין שאני יכול להביא עכשו לכנסת
 את הצעת החוק של ח"כ איכילוב עם התיקון אשר הוצע.

החלטת הוועדה: הצעת החוק של ח"כ איכילוב
 עם התיקון אשר הוצע לכנסת.

היו"ר י. גורי:
 אשר לענין משכרת הדיינים, איש איננו
 מסיל ספק שהדבר צריך למצא את פתרונו.
 אני צריך שנית את ועדת המשנה על מנת לסכם את אשר שמענו ועל מנת
 להביא עות, אבל לא היה זמן בידי על מנת לעשות זאת. אני מציד
 יכול להביא את החומר מיד לוועדת הכספים על מנת שנדון על כך.

החלטת לקרא לישיבה שבוע לאחר התחלת
 הפגרא ואז יידונו יתר העניינים העומדים על סדר היום.

ברכה לח"כ דיין להיבחרו כסגן יו"ר הכנסת:

היו"ר י. גורי:
 אני מברך את ח"כ דיין להיבחרו כסגן
 יו"ר הכנסת.

ח. דיין:
 אני מודה לכם עבור הברכה.

ברכה למר בזק, מזכיר הועדה, ליציאתו לחו"ל:

היו"ר י. גורי:
אני מברך את מר בזק, אשר יוצא בעוד שבועיים לחו"ל; לסיור לימודים לפי סטיפנדיה אשר קבל מהאו"ם.

בעצם, עמדנו לצאת יחד בקיץ שעבר, והכל היה מוכן לקראת זה. גם לי הוענקה הסכמה לסטיפנדיה כזאת. נסיעתנו אז נדחתה, ולאחר מכן הגיעה ידיעה שלגבי הסטיפנדיה שניתנה לי, חזרו בהם, מאחר והגיעו למסקנה שגילי גבוה מדי, ושלא לא אעמוד בזה.

לא אומר שזה במשהו גרע מהרצון שלי שמר בזק ייצא. מר בזק מסוגל ללמוד. הוא הוכיח זאת עוד בהיותו בגיל צעיר מאד. וההוכחה לכך כי הוא סיים שתי פקולטות, פקולטה פדגוגית ופקולטה לכלכלה.

גם בזמן עבודתו בוועדת דכספיים הוכיח כי הוא מסוגל ללמוד, ועוד הוכח כי אנחנו לעתים לומדים גם ממנו, ואין המדובר בדברים עקרוניים בלבד שהוא מביא לידיעתנו, אלא לעתים יש בהם גם מן הצורך של שיקול דעת אישי.

אני מקווה שהסיור הזה יוסיף למר בזק הרבה, וכי ישתמש בזמן הזה כראוי. כאשר יחזור ממסעו זה נשמע מפיו את אשר למד. על פי מה ששכמנו, עליו להתרכז בדברים הקשורים בעבודת ועדת הכספיים, כגון: עניני מיסים, סדרי דיון בתקציב וכו".

אני מקווה שמר בזק יפיק את מלא התועלת מהנסיעה העומדת בפניו, ואני מברך אותו בכל לב להצלחתו.

אני מקווה שכל מה שאמרתי, נאמר על דעת כל חברי הועדה.

אגב, אני רוצה לקבוע עובדה, שמר בזק הצליח לרכוש את אמונם של כל חברי הועדה, דבר שאיננו פשוט, בהוכח זה של הועדה. אני רוצה להוסיף ולומר כי מר בזק הוא מזכיר טוב.

מר בזק:
אני מודה ליו"ר על הדברים שאמר. אני מקווה שבמקצת אני ראוי להם. היו"ר הסביר כבר בדבריו את מטרת נסיעתי, אבל כיון שאחזור מהנסיעה כאשר הכנסת חתפזר, אני רוצה לומר כמפורע על חשבון דברי הפרידה לסיום הכנסת - אם כי אני מקווה שאעמוד בזמן נסיעתי בקשרי מכתבים עם כל חברי הועדה - כי אני מודה לחברי הועדה על אשר איפשרו לי לשתף אתם פעולה בעבודה, ועל האמון אשר הם רכשו לי.

אני מקווה כי נסיעתי תישא פרי ותביא תועלת לי ולכנסת.

י. חזני:
יש לי הסתייגות לברכת היו"ר.

לדעתי נפלה טעות לשונית בשמו של מר בזק. לדעתי צריך היה שמו להיכתב ב-כ ולא ב-ק. בבחינת ראשי תיבות של - בחור זריז כהלכה.

היו"ר י. גורי:
אני הייתי מפרש ראשי תיבות אלה - בחור זהיר כהלכה.

בזמן העדרו של מר בזק, יעמוד מר יעקובסון, אחד מעובדי הכנסת הותיקים, לעזרתנו, ואני מקווה שיעשה כמיטב יכולתו על מנת לעשות עבודתו כראוי.

עתה אני רוצה להביא לידיעתכם גלויה שנתקבלה מח"כ סוזייב, מארצות-הברית, ואשר בה הוא מוסר ד"ש לכל חברי הועדה.

חוק לתיקון המטבע: (בקשר עם החלפת השם גרוש לאגורה)

מ. בוז:
נגיד הבנק התקשר אתנו טלפונית, והודיענו כי אם לא נקבל את הצעת החוק הזו עוד לפני צאת הכנסת לפגוא, יהיה הדבר קשור בהוצאות כספיות גדולות לשם הזמנת כסף נייר.

ח. רובין:
מתוך ידיעת הדבר אינני רואה את מידת דחיפותו, מה עוד שאין זה דבר שאפשר להחליט עליו במחי יד, ואפשר לדחותו עד לאחר הפגוא.

היו"ר י. גורי:
מאחר ונגיד הבנק התקשר ובקשנו לדון על כך בדחיפות, נתקשר עתה אתו ונודא מה דחיפות הדבר, ולפי זה נקבע.

(נקבעה הפסקה על מנת להתקשר עם נגיד הבנק כדי לקבוע מה מידת הדחיפות בדיון על נושא זה)

היו"ר י. גורי:
הפסקנו את הדיון על מנת לוודא מה מידת הדחיפות בדיון על ענין האגורה, אשר הועבר אתמול בקריאה ראשונה בכנסת.

נגיד הבנק שלח את מר סלומון אשר יסביר את מהות הענין.

מר סלומון:
אנחנו במשך כל הזמן לחצנו על הענין הזה מתוך שני נימוקים. (א) לגופו של ענין, מאחר והחלוקה של הפרוטה מפריעה לנו מאד. בעוד איננה שמושית, והגיע הזמן לעבור לשיטה של חלוקה ל-100 יחידות. החלוקה לאלף יחידות היום היא פיקטיבית ויש לחסלה. אבל דבר זה שלעצמו איננו כל כך דחוף. אלא מה? ידוע ודאי לחברי ועדת הכספים שהזמנו כמות נכרת של בנקנוטים בחו"ל, מאחר והשטרות של בנק לאומי הולכים ואוזלים, ומה גם שהוצאה זו שלנו זכתה לבקורת קטלנית. הוקמה, איפוא, ועדה צבורית וההזמנה הנוכחית נמצאת כבר בשלבי בצוע, ואף קבענו כבר את הכמוסות, ואנחנו עומדים לקבל זאת במשך השנה.

הבעיה של האגורה משולבת בתוך בעיות הבנקנוטים על ידי כך שהחלטנו עקרונית לא להדפיס יותר בנקנוטים של חצי לירה, כי הם יקרים מדי, ונייר זה של חצי לירה מתבלה במהירות כזו שיותר כדאי לעשותה ממחכת אשר מחזיקה מעמד זמן ארוך.

אנחנו איננו יכולים להוציא מטבעות אלה כל עוד לא הוחלט חלוף השם, כי חלוף השם יגרור אחריו חלוף צורה וגדל המטבעות. אם נכניס מטבעות אלה של חצי לירה במחכת לתוך המחזור של היום, זה יגרום לערוביה, ולטעויות, כי לפי התכנון, מטבע זה של חצי לירה לא תהיה יותר גחלה מהמטבע של 50 פרוטות הקיימות, וגם בצבע זה יהיה דומה. פרוש הדבר שהמטבע של חצי לירה יהיה המטבע האחרונה אשר תיכנס למחזור עם התחלת הכנסת המטבעות הקיימות. אנחנו נוציא מטבעות של 5 אגורות רק כאשר נספוג את האגורות של 2,5 גרוש ושלינג על מנת לא לגרום לערוביה של צבעים וגדלים.

א. כהן:
נגיד הבנק הסכים שיארו פרוטות של 2,5 גרוש.

מר סלומון:
סוכם שלא יהיה במחזור מטבעות כאלה.

י. ספיר:
איך ישלמו 17,5 גרוש בעד עתון?

מר סלומון:
אנחנו עומדים במגע עם גופים שונים, ביניהם גם עם משרד התחבורה בקשר למחירו, כמו-כך עם אגודת הצרכניות ואגף המחירים של משרד המסחר ורעשייר ישנה הבטחה שיחשבו במצב העוררתי ויעגלו את המחירים

מר סלומון: כך שתוך כדי ההשפעה הכללית המחירים לא ישתנו. יהיו מחירים שיעגלו אותם כלפי מטה ואחרים כלפי מעלה, ועל ידי זה תחוסל המטבע של חצי אגורה, אחת אין טעם בכל החוק.

מרגע קבלת החוק ועד ההפעלה אנחנו משערים שתעבור תקופה של כמעט שנתיים, פרוש הדבר שאם תידחה קבלת החוק נצטרך להוציא עוד בנקנוטים של חצי לירה, לפי המתכונת הנוכחית, דבר הכרוך בהוצאה כספית גדולה.

היו"ר י. גורי: בדיון הראשוני שהיה לנו, הביעו חלק מחברי הועדה מורת רוחם מכך שאם ראו את הדבר כדחוף, מדוע הביאוהו לכאן ברגע האחרון. מתברר שהצעת החוק נושאת את התאריך - 12 לינואר, כך שאי-אפשר לטעון נגד נגיד הבנק או נגד הממשלה שהם הביאו במאוחר את הצעה.

שמענו כאן את ההסבר, ואם ישנה סיבה המונעת מאתנו לברר זאת כרגע, נדחה, אם לאו נסיים את זה.

ח. רובין: אשר להבאתם של החוקים לפי מידת דחיפותם, כאן המילה האחרונה נאמרת על ידי הממשלה.

לעומת זאת לאחר ההסברה שניתנה לנו, אינני רואה את העניין הזה כדחוף, ואנו יכולים לדחות זאת עד לאחר הפגרא.

היו"ר י. גורי: מאחר ולא עומד זמן לרשותנו להתוכח, אני מפיע להעמיד זאת על סדר יומה של עבודת הועדה, בישיבת ועדת הכספים הקרובה בזמן הפגרא.

הוחלט כהצעת היו"ר.

היו"ר י. גורי: אני מבורך את חברי הועדה בברכת חג שמח, חג חרות ועצמאות.

י. ספיר: קבל נא גם את ברכת כולנו לפגרא ולחג.

(הישיבה ננעלה בשעה 11.15)